

Szerkesztőség:

I-ső kerület 246. házszám,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények kül-
dendők.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

ABONY

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová az
előfizetési pénzek, a hirde-
tések és ezeknek díjai, va-
lamint a felszólamlások kül-
dendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva egész évre 4 frt, fél-
évre 2 frt, negyedévre 1 frt. Egyes szám 8 kr.

Felelős szerkesztő:

Máthé József, Társ-szerkesztő:

Társ-szerkesztő:

Viz Zoltán,

Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények:

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a ki-
adóhivatalhoz küldendők. Nyilttér sora 50 kr.

Közérdek.

Irgalmatlanul meghurczolt jelszó ez,
hogy: „k ö z é r d e k.”

Ha valakinek az ügye-baja nem akar
mozdulni: rádobja a közérdek palástját s
mindjárt indul.

Ha valaki a saját érdekét nem bírja
az előtérbe tolni: utána akasztja a közér-
dek szekerének s mindjárt oda vontatja az,
ahova kell.

Ebből az a lelki tanúság, hogy az
embereknek túlnyomó, legnagyobb része
nincs tisztában azzal, hogy valójában mi
a közérdek — és hogy az élelmes emberek
nagyon ügyesen fel tudják használni a
semmivel sem törődök bárgyúságát, — na-
gyon ügyesen ki tudják aknázni a közérdek
tárházát a saját tarisznyájok megtömésére.

De nem is csoda.

Hiszen a közérdeknek, a valódi köz-
érdeknek megítéléséhez, megválasztásához
roppant finom érzék kell.

Ha ez a finom érzék nem párosult az
élet gyakorlati tapasztalataival, a tiszta be-
csületességgel, az önzetlen emberszeretettel
a józan ítélő tehetséggel, akkor a közérde-

ket nem bírjuk, nem is bírhatjuk kiválasz-
tani a magán érdekek szövevényes tömke-
legéből és nagyon könnyen megeshetik raj-
tunk, hogy magán érdekekkel megrakott
szekeret tolatnak velünk.

A valódi közérdek megítéléséhez meg-
kivántató finom érzéket hasonlíthatnánk
talán a finom tapintású kézhez; mert aki-
nek a tenyerét a nehéz munka föl nem
töri, akinek ujjain a napestig tartó munká-
tól a bőr meg nem vastagszik, föl nem
cserepesedik, az bármely tárgyat könnyen
fölsimer a tapintásáról.

Ezért van az aztán, hogy azok az
emberek, akik a mindennapi kenyerért
küzdenek, fáradnak, — akiknek minden
gondjukat az a keserves megélhetés veszi
igénybe, ritkán bírják a közérdeket saját
érdekektől megkülönböztetni s minden köz-
ös kérdésnél saját egyéniségöket veszik
kiindulási pontul.

Az ilyen emberekkel aztán a számító
élelmesség igen könnyen el tud banni.

Kitapintja a gyengéjüket, hiúságukat s
aztán hizelgéssel, ámitással és úgynevezett
mézes madzagokkal oda vezeti őket, ahova
akarja.

A filadelfiai orvos.

Az öreg Bridákné, ez a vaskos jószívü szo-
baasszony valamennyi vánkását behordta az ifju
ur szobájába s felhalmozta jó magasra, hogy meg-
megtámaszthassa a hátát, gyöngé, tudós fejét félre
hajthassa, mikor pihenni akar, sőt még elébe is
rakott egyet asztalnak, erre volt kiterítve a könyv.

Am a beteg sárga ujjai nem bírták a lapo-
kat forgatni és fátyolozott szemei minden befü
helyett kettőt láttak.

Bridákné végre is tisztelettel vegyes szelid-
séggel húzta ki a kezéből.

— Édes kis urfiam, adja ide, a szentekre ké-
rem, hiszen nem is láthatja mostan.

— Valóban nem — mormolja a beteg hal-
kan — a szemem meggyengült, a fejem zug s a
fülem hallucinál . . . Kedves Bridákné, a mennyi
pénzem van, azt mind megtalálhatja a barna
könyv alatt . . . holnap már hiába kéri tőlem.

A beteg megpihen. Gyöngé alakja a mozdul-
hatlanságig van elgyötörve, minden idegszál halott
az arczában, csak a szemei tündökölnék merően,
sötétben, miként ha az életnek utolsó szikrája gyült
volna össze benne.

Bridákné felnyitja az ablakot. A beteg az
égbe néz sötét, mélységes kékjével. Fehér árnyak
tánczólnak fölönként a falon, s a mint a beteg
belemélyeszi tekintetét a szemrontó világosságba,
különös reflexiói támadnak. Egy akaratától nem
függő, ösztönszerű kritikának befolyása alatt gon-
dolja: el szép vagy mégis — oh élet — minden-
nek daczára.

A lelke vivódik gyötrelmesen s a szem vé-
geiből csurog a víz. Tekintete, mint a fáradt bogár,
motoszkál egyik tárgyról a másikra, egy kétségbe-

Ha tehát nem akarjuk, hogy ilyen
pórázon vezetett fajankók legyünk, akkor
igyekeznünk kell, hogy lehetőleg a magunk
lábán járjunk.

Am de ki mondhatja azt el magáról,
hogy ő a legjobb akarat mellett is minden-
kor és minden körülmények között meg
tudja itélni, meg tudja választani a helyes
utat és módot a valódi közérdek támoga-
tására, emelésére.

Ilyen tehetség nagyon, de nagyon ritka
embernek adatik.

A közérdekű kérdések meghatározásá-
nak, megoldásának, közérdekeink ápolásá-
nak egyedüli módja tehát az, ha a finomabb
érezkü egyének egymás között folytonosan,
néha meg velünk is érintkeznek, a fölme-
rült kérdéseket megbeszélnek, meghányják
vetik és azután a teendőkre nézve irányt
szabnak.

Itt aztán a nagyközönségünk nincs más
teendője, mint az ütközetben a harczosok-
nak, követni a vezér zászlóját, — nincs más
teendője, mint a nagy építkezésnél a mun-
kásoknak, végezni a pallér által eléjük sza-
bott munkát.

Erre azonban azt mondhatná valaki,

ejtően beszédes, néma kérdésbe fulva: látlak-e
még holnap, vajjon látlak-e? S megtört resig-
natióval szövi tovább: ime mindennek vége van.
A kezem merev, véreimből távozóban a melegség,
temetés hidegség járja át testemet, míg majd fel-
ér a szívemig s az nem fog tovább dörömbölni.
Csupán az agy kinez még az utolsó gondolattal,
aztán beáll az agónia . . .

Isten veled te élet.

Az öreg asszony tanácstalan, könybe meredt
szemekkel áll az ágy előtt. Legszívesebben sze-
retné a kezét fejére kulcsolni és sirni, sirni, mint
az asszonyok. De még sem merészi megkísérteni
az a különös elfátyolozott tekintet magnetizálja
öntudatlan.

— Oh Isten, Isten — motyogja, kezeit tör-
delve — aztán indul a folyosóra, honnan nehéz
léptek zaja hangzik e perczben.

Valaki kiméletlenül becsapta az utczaajtót,
megrezdül tőle a függöny s mint két széltől da-
gasztott vitorlaszárny, repül a szoba közepére,
szellő száll tőle a beteg homlokára, mint egy
hideg érintés.

A ki jött, erős tagba-szakadt vén-fiatal em-
ber, kinek arca valaha sötét-barna lehetett, de
bor szeretete megváltoztatta színét olyannyira,
hogy a ki rá néz, szeretné tüvel megszünni, csak
azért, hogy lássa erős pofacsontjain és nyakán
kiserkedni a cseresznyepiros vért. Elöl kivan gom-
bolva a kivágott mellény s jártában ráér selyem-
kendőjével törölgetni verejtékes halántékát. Ez az
ur senki más, mint a Bridákné által hívott orvos,
más különben a beteg barátja. Csupa düh, hogy
ilyen „ostobaságért” fel kellett kelnie a kártya
asztaltól.

TÁRCZA.

Október 6.

Szabadságunk martryrai!
Porotok is áldott.
Álmodjatok a sir ölen
Hosszú, édes álmod.

Mert az eszme, melyért ti még
Halált szenvedétek,
Testet öltött s a jelenben
Vezérli a népet.

Megbékültünk mi már a mult
Fájó- emlékeivel;
De titeket — hős bajnokok —
Sohsem feledünk el.

Zokogással borulunk a
Zordon sirhalomra,
Könnyeinkkel öntözzük a
Fűszálakat rajta.

Szabadságunk martryrai!
Porotok is áldott.
Álmodjatok . . . álmodjatok
Kedves, édes álmod.

MÁTHÉ ZOLTÁN.

hogy hátha a közérdek vezetői tévútra terelnek!

Minden embernek van annyi józan ítélő tehetsége, hogy — habár a dolgok rendét és folyását akkurátosan megítélni nem bírja is — de legalább azt tudja, hogy kik a közönségnek valódi barátai; mert nem mindig jó barátom ám az nekem, a ki szemembe hizeleg, hátam meg ellenem áskálódik.

Nagyon sokszor megesik az is, hogy a mi a közérdek hasznára válik, egyesek érdekével ellenkezik. Ezek aztán ilyenkor ellene igálkodnak.

Épen ezért kell, hogy legyenek önzetlen igaz vezéreink, — kell, hogy ezeket a vezéreket kövessük, támogassuk még akkor is, ha áldozattal jár. Hiszen a harc, a munkás szintén áldozza erejét. Ki látott olyan ütközetet, melyet vezér és áldozat nélkül vívtak volna meg, — ki látott olyan nagy épületet, mit munkavezető és fáradtság nélkül építettek volna fel?

Egy szó — mint száz . . .

Közös érdekeink előmozdításán mindnyájunknak fáradozni kell és vezéreinket cserben hagyni nem szabad.

Pálinka.

Pálinkás jó reggelt kíván a magyar ember egymásnak.

Ne ütközzék meg tehát senki, ha a pálinkáról (rt-kezünk; mert mi a pálinkának nem vagyunk ellenségei. A jó szilvriumot, barack pálinkát — reggelenként egy kis pohárral — mi is megisszuk.

Más dolog az, a miért tollat ragadtunk.

Népünk — ez az alföldi jó magyar nép — nagyon neki adta magát a pálinka ivásnak.

Valóságos nemzet irtás, valóságos nemzet gyilkolás, a mit a pálinka ivással végeznek.

Mert az a pálinka, a mit a népünk fogyaszt és pedig óriási mértékben fogyaszt, nem mindig gyümölcsből, szilvából, barackból stb. van főzve, hanem legtöbbször közönséges spiritusszal vízből van készítve.

Tisztelet a kivételeknek.

— Maga — kiabál az ajtóból minden más bevezetés nélkül a szegény meglepődött asszonyra — nem látja maga, hogy beteg van a háznál? Rögtön zárja be az ablakokat — és végig tekint magán, mivelhogy izgatottságában csak most vette észre, hogy nincs a fején a kalap, a nyaka is szabadon van. A beteg szegény, ő már alig hül meg jobban.

— No hát mi lett újra? — fordul a beteghez végre is fontoskodva, — Fáradt vagy? Ezért bizony kár az embert, a jó barátját megijeszteni. Igen megijeszteni. Né, hogy jöttem! Nincs rajtam se kalap, se krágli, se felöltő. Futottam barátom, mint a nyúl, míhelyt hallottam, hogy csupán engem kívánsz. Tisztelem becsülöm az eszedet, te tudod, hogy itt (és a koponyáját tapogatta) van tudomány. Én bizony csöppet sem hasonlítok a kollegáimhoz, azok csak pénzért gyógyítanak, én a tudományért magáért. Igenis, legelső a tudomány. S én soha sem mondom, hogy: kevés a betegem, ha mondanám is, nem kell hinni, hazugság. Sem azt nem kívánom, hogy az én jókedvemért az egész világ beteg legyen, de azt igenis elvárom, (s itt méltóságteljesen legyintett a kezével) ha beteg, akkor engem hívjanak, igen, csakis engem, és hacsak lehetséges, feltámasztom.

Az asszony a kötője szegélyét morzsolgatta s félt felvilágosítani ő kelmét, hogy — hát a beteg szóval sem vágyakozott az ő feles tudománya után. Ő volt az, aki félt . . . ő hívatta. És ime, míg amabból feese a rengeteg tudomány, ő megdöbbenve veszi észre, mint válik halálra a beteg fiatal arca.

A ki a vízzel felőgyített spirituszt — habár pálinkának csúfolja is — itatja, az lassan öli mérget ad a népnek és valóságos gyilkosságot követ el.

Mert a szesz a gyomormirigyek elválasztó képességét eltompítja, ez által az emésztésre gátolag hat; ugyanazért az az ember, a ki a vízből és spiritusból kutyvasztott utálatos moslékot issza, nem képes enni, nem képes elegendő táplálékot magához venni. Meg lehet ismerni arról, hogy hőre felpuffed és kocsonya szerű kinézést kap.

Hiába mondják azt, hogy ez rum, ez meg édes pálinka, szilvrium, törköly, seprő pálinka. El lehet azt kereszteni, még szagot is lehet neki adni, de azért csak egy spirituszos hordóból készült valamennyi.

Borzasztó arra még rá is gondolni, hogy mily lelketlen üzérkedést visznek végbe némelyek a pálinka készíttéssel, árulással.

Iszonyat látni, hogy a nép hogy pusztítja, hogy öli el önnön magát, mert nem tudják, hogy véres verejtékökön szerzett drága pénzükért a pusztulás, a halál magvát hintik el közöttük.

Aki szavainkban kételkedik, ne sajnálja, kérdezzen meg hozzá értő szakembereket, hogy igaz-e az, hogy a spiritusból készült italok vesebajt okoznak, a vese vérbőségét s ebből kifolyólag az úgynevezett brigh-kórt idézik elő, mely évekig tartó veszedelmes baj s előbb-utóbb halálhoz vezet.

De ami a legfőbb.

Széneny tartalmánál fogva a spiritusz a máj elzsirosodását idézi elő, mely betegség gyógyíthatatlan.

Azt meg talán fölösleges is említenünk, hogy ez az ördög konyhájáról került pokolbeli kutyvadék az elmét, a gondolkodást eltompítja.

Azt is tudja mindenki, hogy az efféle itallal élő emberek utódai rendszeren satnyák, fejlődésre nem képesek, buták, görvélyesek, úgynevezett vízfejűek, gerincez-oszlopuk elferdült, — szóval alaki hibákkal vannak tele.

Pedig a magyar faj, az alföldi tiszta magyar faj szép, sugár, izmos és erős. Mint egy tábornok megjegyezte: olyan, mint a mogyoró fa, ruganyos, szívós, gyönyörűen fejlett és tartós. Hanem ha föl nem hágy a spirituszos italokkal: ma-holnap petyhüdt, léha és nehézkes lesz.

Hova lesz akkor Árpád vére, Árpád népe.

Elesenevészedik a faj; nem lesz többé a föld hátán magyar.

Az elbutult satnya ivadékot idegenek fogják járomba.

A magyar faj elsatnyulását már most is lehet észrevenni.

Milyen kevés válik be katonának.

Ma-holnap alig lesz valaki, aki a hazát védje.

Valóságos gúnyja a sorsnak.

A vitéz, a hős magyar nemzet nem bírja majd megvédeni ősei hazáját.

— Orvos ur! merészkedik figyelmeztetni, de torkán akad a szó, az orvos egy megsemmisítő pilantására.

— Mit akar ni? Hát álmos, szabad neki aludni, megengedem. Maga édes lelkem azt kívánná, hogy a beteget forgassam jobbról-balra, balról-jobbra, felülről-le, alulról-föl, mint a májas hürkát. Magának ez nagyon tetszenék így. Aztán meg kopogjak a mellén, a hátán, az oldalán, mintha ágyugolyó volnék. Maga nem is képzeli, hogy az egyértelmű az elgyötréssel . . . két részből: első sorban mi okra farsztanám szegény betegünket, másodsorban, minek hajolnék én magam annyit. Egy ilyen kövér ember, egy ilyen vérmes . . .

Az asszony nem felel, a lelke ott van a szemében, az pedig rá van irányozva a betegre. Annak a karjai megmozdulnak, firtós feje vonaglik a párnákon s ajkán, szemében megtörött valami, talán a fájdalom.

— Mit akar, édes kis urfiam, — hajol rá a jó asszony.

— Ugyan menjen — tolja el a humánus, tudományos doktor — mit ijesztgeti a szivességével. Kamerád ne félj, itt vagyok én oldaladnál. Szól és lehajol egy kicsit, úgy hogy füle a beteg ajkát érinti szinte.

— Én édes szépem! suttog az elfordított arccal magában.

A doktor szeme nagyra nyílik.

— Hohó mit is beszél? Kiről? Delirál, hallja asszonyság, a fiú delirál.

Itt eszünkbe jutott, hogy nem egy példát láttunk s azt hisszük, hogy mások is tapasztalták, ha ugyan ügyeltek reá, miként népünknek számos gyermeke alig-alig vált be katonának, mert a sátnyaságot már szüleitől öröklötte, de meg maga is gyermek kora óta itta a spirituszos pálinkát.

Akiket azután — alkalmasabbak hiányában — mégis bevettek: a három évi katona szolgálat alatt egészen neki simultak — tekintetük eleven, beszédük értelmes, testük ruganyos, arcszínük üde, egészséges lett.

Pedig az a legény ott sokkal nagyobb strapációt végzett és mégis kevesebb eleséget kapott, mint idehaza.

Hanem a pálinkához nem fért olyan könnyen hozzá s ha telt volna is rá néha-néha, nem lehetett neki derüre-borúra iszákoskodni, mert szigorúan büntetik az olyan katonát.

Hogy ennek az állításnak igazságáról meggyőződjünk, nézzük meg azokat a kivakarodott nyalka katonákat haza jövetelük után néhány héttig. Hogy elpetyhüdnek, hogy elkorosodnak.

Azt mondják erre, hogy a munka megtörte. Nem igaz —

Megint csak a pálinka ivás emésztette meg.

Hanem mindezek — e lap hasábjain így elmondva — valóságos kiáltó szó a pusztában, mely elbangzik és semmi látatja nincs; mert akik ezt a lapot olvassák, azok nem isszák a spiritusz kutyvadékot, — akik pedig isszák, azok nem igen szoktak lapot olvasni.

Nem is a pálinka áldozatainak irtuk mi e sorokat. Tudjuk, hogy csak falra hánynánk borsót.

Hanem igen is az értelmes közönséghez kívántunk szólni, ahoz a közönséghez, mely nem fásult még el a magyar nemzeti érdekek előtt.

Különösen hölgyeinket kérjük, hölgyeinket — kik egy kis állatnak, egy kis csibének a baján meg tudnak indulni, vegyék oltalmukba, védelmükbe a szegény sorsú népet, — hassanak oda, hogy minden ember apostola legyen a nép megmentésének, — terjesszék és mások által is terjesszessék a jó tanácsot a nép között, hogy szakítson a pálinka ivással véglegesen.

Lelkészek hirdessék a szószékről, tanítók csepegtessék tanítványaikba, földesurak, gazdatisztek, hivatalnokok terjesszék a nép között, hogy a spiritusból készült pálinka a magyar nemzetnek legnagyobb ellensége, mely nagyobb pusztítást visz végbe sorainkban, mint az ellenség fegyvere.

És ha nagy erőfeszítésre — mert a baj már roppant el van narapódzva — sikerülni fog valaha ezt az átkozatos szokást kiirtanunk; jól fog esni önértetünknek, hogy a nép megmentésében ne-

— Mit csinál — kérdi a szepegő polgárszszony — mi az kérem alássan, a mit az urfi csinál?

A doktor mély megvetéssel nézi le Bridaknét, ki vele ellentétben oly kevés tudományú, hogy meg sem érti, mit jelent ez a szó: delirium. Kezdi neki körülmenyesen magyarázni.

— Félrebeszél, az annyi. Érti: Félrebeszélni meg annyit tesz, valamit állítani a mi nem úgy van, vagy egyáltalában nincs is.

Bridakné most még kevesebbet értett belőle a semminél is, mire az orvos bosszankodva fordult el és a patiensét nyaggatta.

— Fiu, ide a pulzussal. No né a pernahajder, nem is beteg ez, csak teszi magát.

Erre a durva támadásra a beteg arca iszonyuan eltorzul, agyát előnti a forróság és óriási erőfeszítéssel igyekszik felemelni súlyos szemhéjait, csak hogy a visszafójtott testi-lelki kin teljesen hénává tette már, még jobban összeesik és ajkszélei kifordulnak.

A doktor megkapta a patiens kezét, mely a mellére volt szorítva, a másik görcsösen merevedett a szive tájára. Valami papir volt benne. A doktor kihuzta. A kéz egyet rándult utána és nyitva maradt. A doktor kíváncsi nevetéssel vitte a lámpához. Egy fénykép volt és azon egy női fej.

Világos hajhullámoktól körülárnyalt homlok, szemek, melyek megfakultak a sirástól, bájosan formált arcvonalak, de melyek seványsága megmentették minden testvériség varázsától ezt az édes melancholikus Gretchen-frizurás fejet. A kép hátán nem volt egyéb csupán e név: Olga.

künk is részünk van, hogy hiven teljesítettük kötelességünket.

* * *

Mindezek után nem zárjuk ki, hogy saját termésű igazi jó pálinkánkból reggelenként, éhgyomorral egy kis pohárral be ne vegyünk.

Ámbár legegészségesebb ital a jó tiszta ivó víz, meg aztán a kinek telik, a venyigéről szüretelt igazi jó bor.

Azért mondjuk, hogy igazi bor, mert a bor pancsolás is nagyon lábra kapott már.

Ez előtt csak vizet öntöltek a borba, azon volt a haszon. Most meg már még bort sem öntenek a vízbe, mégis bor fejében adják.

Azon van aztán óriási haszon.

Ez jellemzi aztán azokat az embereket, a kik a nép hiszékenységgel így visszaélnék, hogy tudják jól, miként a szőlőből készült pálinka, a szőlőszőlővel, mégis — csupán haszonlesésből — képesek azt a népre rádisputálni, drága pénzért a nyakába sózni.

No de bizzunk a jó Istenben és a jó lelkű emberek fáradózáiba, még nem késő, közös jó akarattal még megmenthetjük ezt a magára hagyott, zsákmányul kidobott jó magyar népet.

Az alvás és tünetei.

III.

A mi a szomnambulikus éji élet tünetei-ben csodálatos, mondja Macher, a tiszta erkölcsös, hitvallási törekvő, a kedélynek felemelkedése s annak összérzése könnyen azon következtetésre vezetnek, hogy az magasabb jelentőséggel bír, mint maga a nappali élet. De mi abban mégis csak az állapot alsóbb rendű önzői földieletét látjuk az embernél. Az élet árnyoldalához, az éjhez, a szellemi anyag nélküli élethez, az alakító földhöz tartozik az. Annak egész törekvése, az egyén önzői fentartása és lehetőleg boldog állapotba való helyezése; innét a kedély felemelkedése, a tisztán erkölcsi érzelmeknek és vallásos hitnek, mint az ember földi boldogsága legfőbb feltételének fellépése, innét van a szervezet egészséges élete megzavarásának felismerése és a szükséges gyógyszerek ösztönszerű feltalálása, innét az a sejtő előérzet, mely az állatnál is a szellemi megismerés helyét foglalja el; innét van végül a tavollátás, valamint az események előrelátása és pedig oly tárgyakra vonatkozólag, melyek a tavollátóval közeli viszonyban vannak és annak boldogságára befolyással vannak. Ha pedig már az emberi élet éji oldala oly csodálatos tüneteket állít elénk, mily világosságot gyújtana még annak fényoldala, ha meg volna nekünk adva a szellem, amint az a földi kötelekektől megszabadult, az ő teljes szabadságában megismerhetnünk,

— Kicsoda ez a nő? támadta meg Bridáknét a pletykás doktor, mintha joga lett volna a mások titkaihoz. — Az édes anyja? és elkezdett féktelelenül kacagni.

— Nem tudom, kérem alásan — motyogta Bridákné lehangoltan, a minthogy nem is tudta. De az orvos csak nem hagyta abba, neki azt tudni kellett minden áron, hiszen a szenzió az orvosi mesterséghez tartozik.

— Mi, maga nem ismeri? — Te fiu — ugrott a beteghez — ki ez a nőcske? Nem felelsz, Ej, ej, a titoktartó lovag. Hasonlít valakihez. No nézzek, ennek az urinak még halálos ágyán is szerelmi kalandok fognak az eszébe járni.

A beteg hirtelen felült, ajakát összeszívta oly erővel, hogy nyomban kicseppent azon a vér. A szeméi alatt még jobban összehúzódott az ernyedt bőr, mint a nagy fájdalom után. Bridákné elfacsarodni érezte a szívét, csak a doktor mosolygott erre az erőfeszítésre zavartalanul. Még a beteg elébe állt és felé bökdösött vastag fekete ujjával, mintha egy piaci kutyaival ellenkednék.

— Ni mennyi ereje van még a fickónak. Így felugrani! Mondom, hogy ez még félholtan is többet ér, mint sok makegészséges ember. Ilyen erő! és megragadta a beteg ványadt, szinte idomaltan karját.

— Kamerad, elélsz még száz eszteig — becsület Istenemre. Szervusz, csak bizzál bennem és maga asszonyosság ne izgassa, érti?

Azzal bevágta maga után ajtót az gyöngéden, mintegy részeg kocsis.

Még el sem érte az utcaajtót, mikor a 100 évre biztosított beteg kiadta lelkét.

amint az világosan megismeri azt, amit a földi érzélem csak az alakító phantasia tetsző képeiben szemlél; mint tűnik fel halhatatlan tekintete előtt az igazság az örök Isten képével, melynek lényegének felfogására a földi ész korlátolt, melyet csak egy jámbor kedély sejt és szilárd hitében mély indulattal tisztel.

A delejes alvás (magnetismus) feltalálója Mesmer után mesmerismusként is nevezetve, gyógyezelokra való alkalmazását jelenti egy, az emberi testben jelenlevőnek föltételezett s állítólag annak idegületét közvetítő sajátserű erőnek, mely érintés által egy egyénről a másokra átvihetőnek mondatik. Az ily értelemben vett delejesség az egyébként e néven nevezett természettani hatályal nem azonos s megkülönböztetésül állati vagy életdelejességnek nevezetik; ez utóbbi hatásköre az idegrendszer élettani működésének szabályozásán kívül a szellemi képességek csodaszerű hatványára is kiterjednek. Az állati delejességnek, mint valamely az állati testben működő s az eddig ismert természettani hatályoktól különböző erőnek létezése nincs bebizonyítva s azt feltételezni tudományosan annál kevésbé jogosult, mivel hatásának módja s az igénybevételével állítólagosan elért eredmények nagyrésze az eddig ismert természettörvényekkel egyenes ellentétben áll.

Történetének és tanainak rövid kivonata egyébként a következő: Mesmer 1772-ik és következő években a delej hatását az emberi testre tanulmányozván, azt tapasztalta, hogy a bizonyos irányban történő érintése és sunyogatása által a delej igénybevétele nélkül is sajátserű tünetek idézhetők elő, melyek valami rejtélyes erőre látszottak utalni a szervezetben. Megkísértvén felfedezését betegségek kezelésére is alkalmazni, szerencsés gyógyításai által csakhamar nagy hirre tett szert. 1778-ban lakását Párisba tette át, hol delejgyógyintézetet alapított s igen nagyszámu követőkre talált. Németországban Olbers, Böckman, Gmelin és Wolfart orvosok gyakorolták; az utóbbi, Mesmer tanítványa, Berlinben gyógyintézetet is alapított.

A mi a gyógyezelból történő kézfogásokat, a delejesség működését illeti, a leghatározottabb delejnek a delejző keze tartatik. A delejző minden elképzelhető helyzetbe hozott kezét a test egyes részein különböző, részben szigorúan megszabott irányban vonja végig. A simogatás módja, a teendő mozdulatok sora s a részletek egyáltalán határozottan szabályozták. A delejző kezének ezen gyöngéd érintetése az illető egyénben kisebb-nagyobb idő múlva delejes álmodást idéz elő, minek bekövetkeztével a delejes hatás közvetítésére finomabb eszközök is elégségesek. A delejző lehetete, pillantása, parancsa, sőt egyszerű, nem nyilvánított akarata is elegendő, hogy a kezelt betegre, bár jelentékeny távolságból, delejes hatást gyakoroljon. A delejesség és delejes álom következtében az orvos és betegek között delejes közlekedés áll be, mi alatt a testi és szellemi élet közösségének egy neme értendő. A delejző akarata elhatározó befolyást nyer a delejzett testi és lelki működésére, míg másrészt ez utóbbi delejző lelkiállapotának közvetlenül tudatára jut. Az állati delejesség élettelen testekre is átruházható s a delejzött távollétében észszerűen pótolhatja oly ruhadarab, melyet az hosszabb időn át viselt, vagy valami üveglemez, palaczk, melylyel delejes erejét közölte.

A delejesség első sorban rendszerint mély, esetenként hetekig, sőt hónapokig tartó álmodást idéz elő. Minél többet és élénkebben közlekedik a delejző betegével, annál érzékletlenebbek lesznek annak érzékei a külvilág s a vele „közlekedés”-ben nem álló környezet benyomásai iránt, míg ellenben viszonya a delejzökhöz ugyanazon arányban nyer bensőségben. A delejes álomból felébredve, az illető mire sem emlékezik. Az állati delejesség hatása alatt álló egyén a delejes álom idején igen könnyen álom-ébrenlétbe (schlafwachen) esik, midőn is a külvilággal álomlátás által közlekedik. A látszólag felébredt egyén álomlátóvá lesz, bár lelkiállapota változatlan maradt. Az álomlátásnak igen sok fokozata létezik. Ezek elseje a felálom; álomszerű állapot, zavart, elmosódott érzéki benyomásokkal, mi mellett az érzékek beteges túlérzékenysége van jelen. Tulajdonképi álomlátás csak akkor áll be, ha a delejzett a vele delejes közlekedésben nem álló külvilág benyomásai elfogadására teljesen képtelenné lett. Az álomlátás egy magasabb fokánál az érzéki képességek a test valamely korlátolt részében, pl. a szivgyödör tájára, az új csücsökben összepontosíthatók.

A delejes álom legmagasabb fokát az átszellemülés (Hochschlaf) képezi; az ihlettség egy neme,

mozdulatlan és látszólag érzékletlen testtel, melyben az illető lelkitehetségei az érzékek és test korlátaitól szabadulva fokozott s a természetes határokat meghaladó tevékenységre lesznek képesek. A delejes álom e magaslatára jutott egyén az érzéki körén messze túleső tárgyakat és eseményeket látni, zárt leveleket behunyt szemmel elolvasni, a múlt és jövő rejtélyeit megoldani képes.

Az állati delejesség tana aranykorát már túlélte s ha a múlt században még jelentékeny tudományos férfiak is érdemesnek tarthatták annak lényege felől elmélkedni, a természettudományok újabb exact iránya mellett az komolyan többé alig lehetséges s jelentékenyen meggyérült apostolai ma már csak az avatatlanok hiszékenyebb részében találhatnak közönségre. Az időnkint elfogulatlan szakértők által bírálat alá vett tantételei soha sem voltak bebizonyíthatók s a francia akadémia által e végből kiküldött bizottság előtt Mesmer maga sem volt képes állításait igazolni. Az állati delejességgel egy század óta kapcsolatba hozott tények legnagyobb része jóhiszemű csalódáson vagy szándékos csaláson alapszik, míg más részök a köznapi események körében is helyet találnak az idegek kóros izgatottsága, a túlsúlyra emelkedett képzelem rajongása s más egyéb ideg-és lelkiheteségek nyilvánulásaként minden művelt orvos előtt ismeretesek anélkül, hogy az állati delejességhez hasonló csodás tényező feltételezését igazolná.

Gondolatok.

Az életben hazugság és hivalkodás minden; csak az Isten ismeri az igazságot, az Isten, aki ítél, büntet és jutalmaz.

*

Erős léleknek csak azt lehet nevezni, kit sem a képzelődése, sem a szive meg nem zavart.

*

Az egész világ csak egy nagy város, melyben minden ház csak szállodául szolgál nekünk földi zarándokságunk ideje alatt, ahol eltöltjük az éjszakát.

*

Boldogok, kik kénytelenek megkeresni a mindennapi kenyeret; legalább nem érnek reá észrevenni hogy mily silány az élet.

*

Kétlem, hogy életünk kormányzása mi tőlünk függ. Mi a kijelölt irányt követjük; különben lehetetlenség lenne felfogni: miért rontja meg annyi érző és okos ember a tulajdon létét. Szabadakaratból csak nem tehetné azt!

*

Világéletemben mindig azt láttam, hogy a bonyodalmak szerencsésen kisimulnak, ha senki sem avatkozik beléjük.

*

Akiket egymásnak teremtett az Isten, azokat utóljára is összehozza a gondviselés.

*

A bölcsöböl a sirig csak egy lépés és ezen a lépésen, ezen a szűk helyen hány család tragédiája épül fel, hány család boldogságának teremője kerül ki.

*

Váratlan események néha megfeneklett terveket változtatnak meg, az élet hosszú éve sorának adnak más irányt.

*

Ha megkérdeznénk, vajjon a nő életének melyik korszakában tud legmélyebben érezni, mikor legfogékonyabb a szerelemre és a legrombóbb fájdalomra, bánatra, azt felelném, hogy 16—18 éves korában, mikor azt hiszik felőle, hogy még nagyon is fiatal mindkét érzelemre, vagy pedig abban a későbbi élemedett korban, mikor már tévesen azt képzelik az emberek, hogy a nő leszámolt mind a kettővel. Ennek a főoka abban rejlik, hogy míg fiatalok vagyunk, alig gondolunk a jövőre, mire pedig megvénülünk, már tudjuk, hogy a jövő nem létezik számunkra. Ez okból én sokkal jobban sajnálom az ugynevezett középkorú leányokat és asszonyokat, ha szerelmesek, mint azokat, kik életük első virágjában, telve remény-nyel, erőt merithetnek a magasztos érzelemből, mely mindenért kárpótolja őket.

MI UJSÁG?

— **Hymen.** Máthé Beniamin fiatal bogárnár mester tegnap d. u. 4 óraker tartotta esküvőjét Nikly Rózával, a műkedvelői előadásokból oly előnyösen ismert Feledi Boriskával. Hosszan tartó boldogságot kívánunk az új párnak.

— **Polgári iskola.** A czeplédi nyolcz osztályos főgymnasium ügye már egészen nyélbe van ütve; de az abonyi polgári iskoláról még az irás is hallgat. Most már bizonyos, hogy a jövő év szeptember elsején megnyílik a gymnasium Czepléden; hanem azért a polgári iskolát is meg akarják tartani. A polgári leány iskolára határozottan nagy szükségök van; hanem hogy a fiú iskola mire való lesz, abban nem birunk egyetérteni. Hiszen a gymnasium alsó négy osztálya is bir értelmes polgárokat nevelni. Azzal érvelnek a czeplédek a fiú iskola mellett, hogy a gymnasium nevelje a magasabb képzettségre, az egyetemre törekvőket, a polgári fiú iskola pedig neveljen értelmes iparosokat, kereskedőket, gazdákat. Hát amilyen életrevalók a czeplédek, még leföznek bennünket s nekik két közép iskolájok is lesz, míg Abonyban majd egy sem jut. Hjah! Van ám ott aki utána jár. Azok nem a más szájával akarják enni. De itt Abonyban ugyan ki nézett és ki néz utána? Egy vigasztalásunk, egy gyenge reménysugarunk ugyan még lehet. Nevezetesen most fejezte be az országos bizottság működését, a mely a középiskolák tananyagának egységesítésére ki volt küldve. Hátha csak azért maradt el az abonyi polgári iskola, hogy azt már majd az új kaptafára akarják szabni. Ez ugyan gyöngye reménység. De ha már iskola nincs: legalább reménykedünk.

— **Szüret.** A mult hó 26-án megkezdődött szüret nem igen volt vig, mett alig-alig volt valami termés. Czepléden és Kecskeméten e hó 3-án kezdődött a szüret, Nagy-Körösön meg csak holnap fognak hozzá. Sehöl sem lehet még csak közepesnek sem mondani a termést.

— **Választás.** A félegyházi főszolgabírói állást a holnapután kezdődő megyei közgyűlésen fogják betölteni. Több mint bizonyosra vehető, hogy Dr. Endre Zsigmond mostani helyettes főszolgabíró lesz megválasztva, a ki szolgabíró korából Abonyban is előnyösen ismeretes, de kit Abonyhoz rokoni és őszinte baráti kötelek is fűznek.

— **Dupla szerencse.** Török Pál nagykőrösi joggyakornok a mult hetekben Budapestre ment az ügyvédi alapvizsga letétele czéljából. Valaki ráerőszakolt egy negyed részes osztálysorsjátékot. A vizsgát szerencsésen letette és másnap nyugodt önérettel, nyugodt lélekkel kelt föl, s mint a ki dolgát jól végezte, reggelizni ment. Meglepetésére az előtte fekvő lapból azt látja, hogy sorsjegye száma kijött. Nyomban értékesítette egy banküzletben; kapott tizezer forintot. No ilyen sem evett még Európa, hogy valaki egy huszonnégy óra alatt kitünő sikerű bizonyítvány mellé még 10.000 forintot is kapjon. — A szegénysersu ifju jövőjét ez megálapította. — Egyébiránt azt beszélnek, hogy Török Pál mindig ilyen szerencsés volt. Ha valamit úgy kéz alatt kisorsoltak s Török tett reá: biztosan ő nyerte meg. Utóljára már nem is engedtek neki tenni.

— **Kisértet.** E hó 2-án este 8—9 óra tájban gyanúlanul ballagott hazafelé Kolompár Mihály muzsikus, akit Kaecsonak is hívnak. Amint megy a gyalog úton, a kerítés mellett zokogó sohajtáshoz hasonló hangot hall. Oda tekint s ijedve ugrik félre, mert azt hitte, hogy kutya. Ez épen átellenben történt a lakásukkal, tehát keresztül futott az utcán. Visszatekint és a derengő homályban felismeri a testvér nényjét, a Borsát, akit az előtt hat héttel temettek el és aki akkor már ott állt vele szemben az utca közepén. Kétségbeesett sikoltással veri az ablakot. Kiszaladnak, hogy talán valaki megtámadta a Miskát (mert fölismerték a hangjáról) — előre tört a fiatalabb legény testvére, de abban is megfagyott a vér, mert ő is ott látta Borsát az út közepén. Azután a jelenség eltűnt. Csak ezután tudta meg a legény, hogy a bátyja, Miska is attól ijedt meg. Lett erre óriási láрма, siránkozás. A szomszédok összeszaladtak. Persze mindenki kinevette a szegény cigányokat, hogy így megtudnak ijedni a semmitől, hogy egyszerre ketten is látták megboldogult testvérüket; hanem azért a két legény váltig azt lelkeli, hogy ők tisztán láttak, hogy ők felismerték, hogy ők nem hazudnak senki kedvéért. — Na hát az eltemetett test onnana föld alól fel nem jöhet, hanem a lélek jelenségei mostanában mind-

inkább gyakoriak és aki figyelemmel kíséri az egész országban, de sőt az egész világon elő-előforduló lelki jelenségeket, az gondolkodóba esik és azt mondja, hogy talán a csodák kora még nem járt le, hogy a szent irásban és a szentek életében megirt lelki jelenségek talán igazak is lehetnek? ... Nagyon sok természeti tünemény meg lett magyarázva a tudomány segélyével, a miről évtizedek előtt álmolni sem mertek... Mi nem nevetjük ki a cigányokat.

— **Eladó birtok.** Az abonyi határon egy 93 holdas birtok van eladó, jó épületekkel. A föld jó minőségű. Van hozzá 11 holdnyi dohány termelési engedély is. — Ha az egészre nem akadna vevő, részletekben is eladnák. — Hol? Megmondja a lap kiadója.

CSARNOK.

Rokonlelkű lények.

Az imént elhangzó éles csemetgyűsző a tanóra kezdetét jelentette; a növendékek a tanteremben gyorsan elfoglalták helyeiket és aggodalmas pillantással néztek az ajtóra. Ma ugyanis Marcella tanár ur tanított, ki kissé hirtelen természetű, ideges ember volt. A tanár ritka szép kiejtéssel beszélt magyarul, a növendékeket legszívesebben a magyar nyelvtanból oktatta, de előadásai alatt annyira is fölprózta, hogy a legbutább is tanulhatott tőle.

A fiuk ismerték kemény lépteit zaját, megszokták nyers modorát és inkább azon csodálkoztak, ha néha jókedvűnek látszott.

Lássuk, a tanár ur milyen hangulatban van ma.

Közeledő lépteit hallva, a növendékek gyorsan fölütik könyveiket és midőn a tanár az osztályba lép, mindannyian olvasásba vannak merülve. Marcella megáll az ajtóban és néz, majd beljebb lépve, komoly hangján kérdi:

— Tanulatok?

— Igenis tanár ur — hangzik az egyhangú válasz.

— Kész vagytok az írásbeli dolgozatokkal?

— Igenis tanár ur — feleli számtalan hang.

— Elemezni fogtok, vegyétek elő a magyar olvasót és lapozzátok fel a századik oldalt. Te Gérpataky ne beszélj ott, olvasd föl mindjárt az első mondatot.

A tanár ur ma határozottan jókedvűnek látszott, nyugodt türelmes hangon beszélt. Ki tudja Gérpataky nem rontja-e meg a kedvét? Gérpataky az egész osztályban a legbutább.

A jól öltözött, pufók képű fiu föláll és akadozva olvas:

„Az er-erdő.”

Köhhint. rövid szünet után olvas tovább:

„A virágok, melyek tavaszkor nyilandoznak, illatukkal elárasztják az erdőt.”

Marcella elfintorítva arcát, csóválja fejét.

— Ismételd.

„A virágok, melyek tavaszkor nyilandoznak, illatukkal elárasztják az erdőt.”

— Ismételd — szólt a tanár indulatosan.

„A virágok, melyek tavaszkor nyilandoznak...”

— Elég! Marcella homlokán sötét, fenyegető ráncz keletkezett, fölemelt jobbával dühösen fenyegette meg Gérpataky halkán kacagó osztálytársait.

— Fiuk egy hangot ne halljak — sziszegé dühösen a tanár — Te nagyon vigyázatlan vagy fiu! megfoglak buktatni, hát még olvasni sem tudsz? Ismételd ezt a mondatot.

„A virágok, melyek tavaszkor nyiladoznak...”

— Megbolondultál! kiáltott a tanár szinte magánkívül dühében. Gérpataky kezéből kikapta a könyvet és ő maga olvassa főnhangon:

Tavasszal nyilnak az erdő legszebb virágai.

— Érted?! nyilnak, nem pedig nyilandoznak. Érted te mamlasz?

— Igenis értem — szólt a fiu remegve.

— Rajta hát olvasd.

A virágok, melyek tavaszkor nyilandoznak... — Nyilamlást akarsz mondani? kérdé Marcella emberfölötti erővel fojtva vissza dühét.

— Nem kérem.

— Hanem?

— Nyilandozást.

— Gérpataky, ha mérgem után megyek, széttéplek! Te diszmagyarban beszélsz, no de ami igaz én még nem hallottam ilyen szót. Hát te ugyan?

— Én sem — motyogja a fiu.

— Hát éppen azért, ne beszélj bolondokat. Olvasd el vigyázva csupán azt az egy szót és ne az egész mondatot.

Gérpataky egészen közel tartja szeme elé a könyvet és magában dünnyög. Rövid szünet után sugárzó arccal kiböki: Nyilnak.

— Valahára!

— Te ostoba fiu — folytatá a tanár szelidebb hangon — szégyeld előttem magad. Olvasd hát újra az egész mondatot.

A virágok — olvas Gérpataky és kidüllesztí mellett, mint aki most már egészen biztos a maga dolgában — melyek tavaszkor nyil... nyil... nyil... nyila... nyilandoznak.

Megszegve a tilalmat, az egész osztály hangosan kacagott.

A tanár pedig, mint a bolond szaladgált ideoda s főnhangon kiabálta: Oh jaj a gazember tönkretesz engem!

Majd mértéktelen dühében elkapta a fiu kezéből a könyvet és torkaszakadtából kiabálva olvasta mégegyszer elő:

„A virágok, melyek tavaszkor nyilnak... Érted nyilnak?”

— Értem.

— Mond hát utánam.

— A virágok, melyek tavaszkor nyilandoznak.

— Jaj te ostoba lelkellen gazember! Ne nevessetek ti ott! mondom... ne nevessetek! Gérpataky mondd utánam: nyilnak.

— Nyilnak, suttogja a fiu könnyes szemekkel.

— Jól van. Ismételd most az egész mondatot, vagyis ezt az egy szót. De tiszter egymás után.

Gérpataky nagyot fuj, kezeit zsebre dugja és főnhangon darál:

— Nyilnak, nyilnak, nyilnak, nyilnak, nyilnak.

— Elég. Olvasd most a könyvből az egész mondatot.

„A virágok, melyek tavaszkor nyilandoznak.”

— Ez már hallatlan valami!

A tanár dühében a padba lökte a fiut, gyorsan kapta a kalapját és kifutott a tanteremből, nem volt képes folytatni az előadást. Idegei, mint a húr feszültek.

Sebbel-lobbal ért haza és egy szót sem szólva senkihez, egyenesen a nappaliba rohant. Utjában feldöntött néhány széket és az asztalról lerántotta a terítőt. Kalapját és a kabátját a pamlag sarkába dobálta, sétabotját egy székre, de vigyázatlanságában leült vele a kredenzről egy vázát és öszszetört két poharat.

A tanár felesége ezalatt mit sem sejtve, a konyhában készítette az ebédet. Dél felé nézett be a szobába, de amint kitérta az ajtót, megállt egy helyben, mintha lábai a földbe gyökereztek volna. Ájkán ijedt kiáltás tört elő:

— Az Istenért, mi történt itt!? ni vagy te vagy itt? Ernő mi az te berendetlenségezed az egész szobát!?

A hibás rossz magyar szót hallva, a tanár azt hitte, hogy menten megüti a guta, haragja azonban most nem olyan módon nyilvánult, mint előbb az osztályban. Gúnyos szájalommal nézte a madamest és végtelen kicsinylés nyilvánult hangjában midőn mondta:

— Mi az, hát még te is diszmagyarban beszélsz, akkor hát nöm és Gérpataky rokonlelkű lények.

N. N.

Új temetkezési vállalat

fő-üzlet CZEGLÉD — fők-üzlet ABONY.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint özv.

Varga Danielné házában egy új

temetkezési üzletet

nyitok, azt a mai kor igényeinek megfelelőleg rendeztem be, kérve a temetkező felek n. b. pártfogását.

Az elárusítással **Koos Simon** úr van megbízva.

Teljes tisztelettel

KIRÁLY ISTVÁN
temetés-rendező.